

aFRR-energiamarkkinan implementointi ja käyttöönotto

Työpaja 4.10.2023

FINGRID

Agenda

- Alustus aFRR-energiamarkkinasta ja Fingridin PICASSO-liitynnästä
- aFRR-energiamarkkinan tekninen toteutusohje
- Käyttöönottosuunnitelma, ml. Signaalien siirron muutokset
- Reservitoimittajien testausmahdollisuudet ennen markkinan käyttöönottoa
- Vapaata keskustelua aiheista
- Seuraavat askeleet

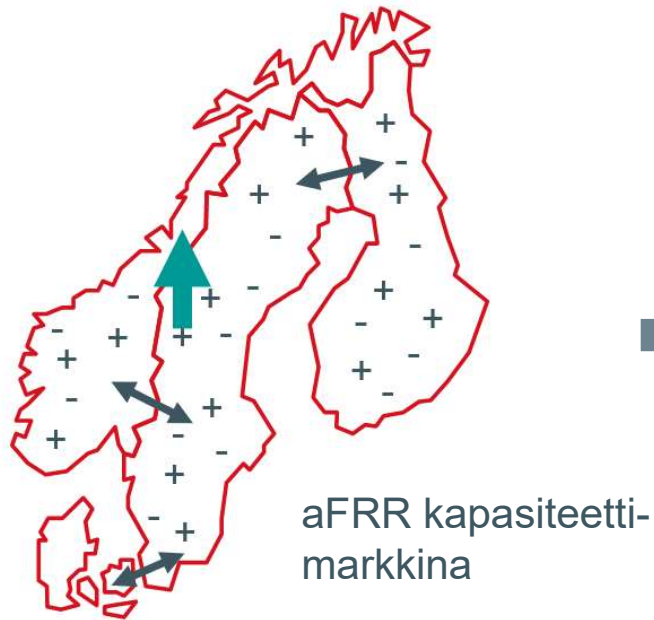
Alustus aFRR-energiamarkkinasta

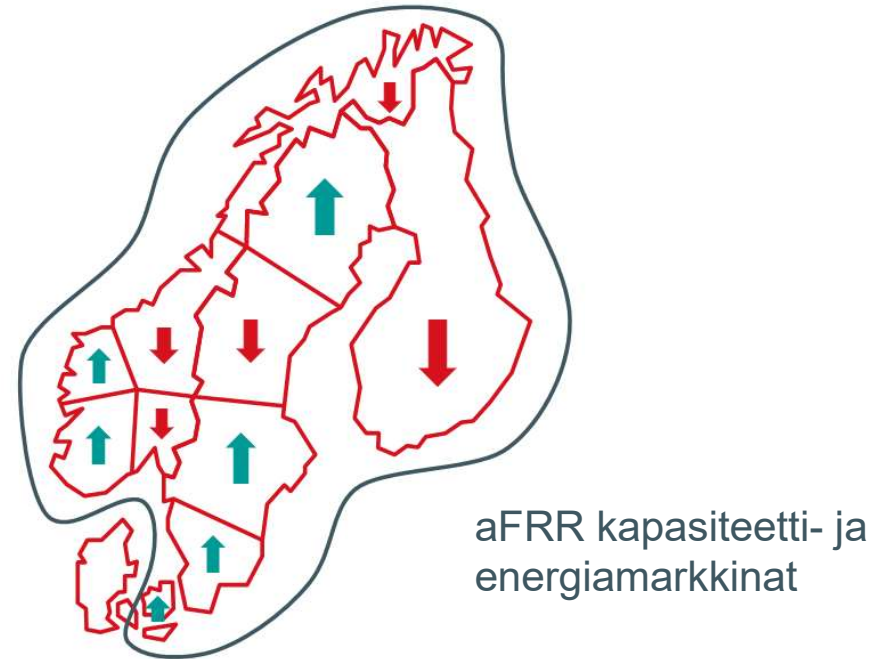

Tavoitemalli aFRR-aktivoinneille

Taajuuspohjainen aFRR-säätö

Tasevirheeseen perustuva aFRR-säätö

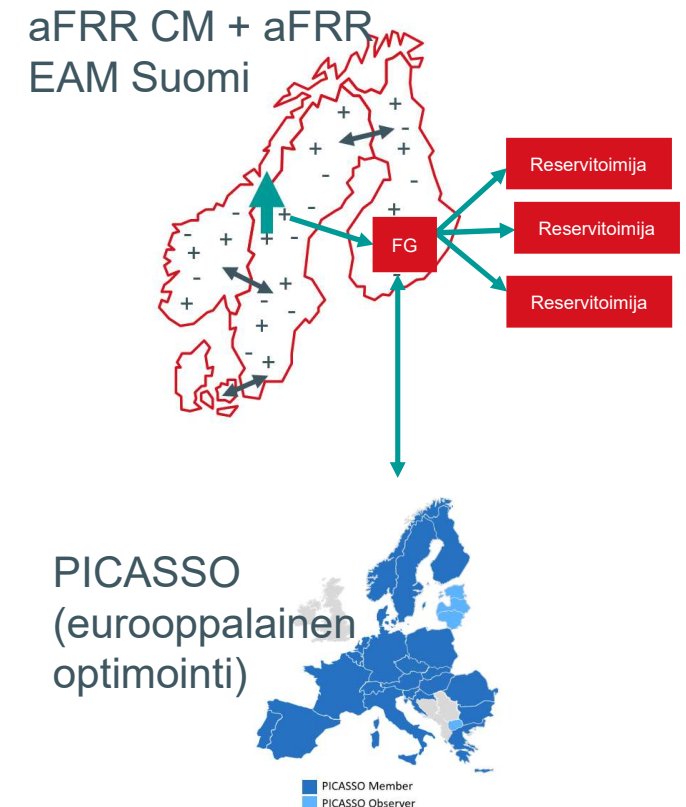

**Tasehallintahankkeen myöhästymisistä johtuen
tavoitemalli ei ole käytössä pohjoismaisesti kesällä 2024**

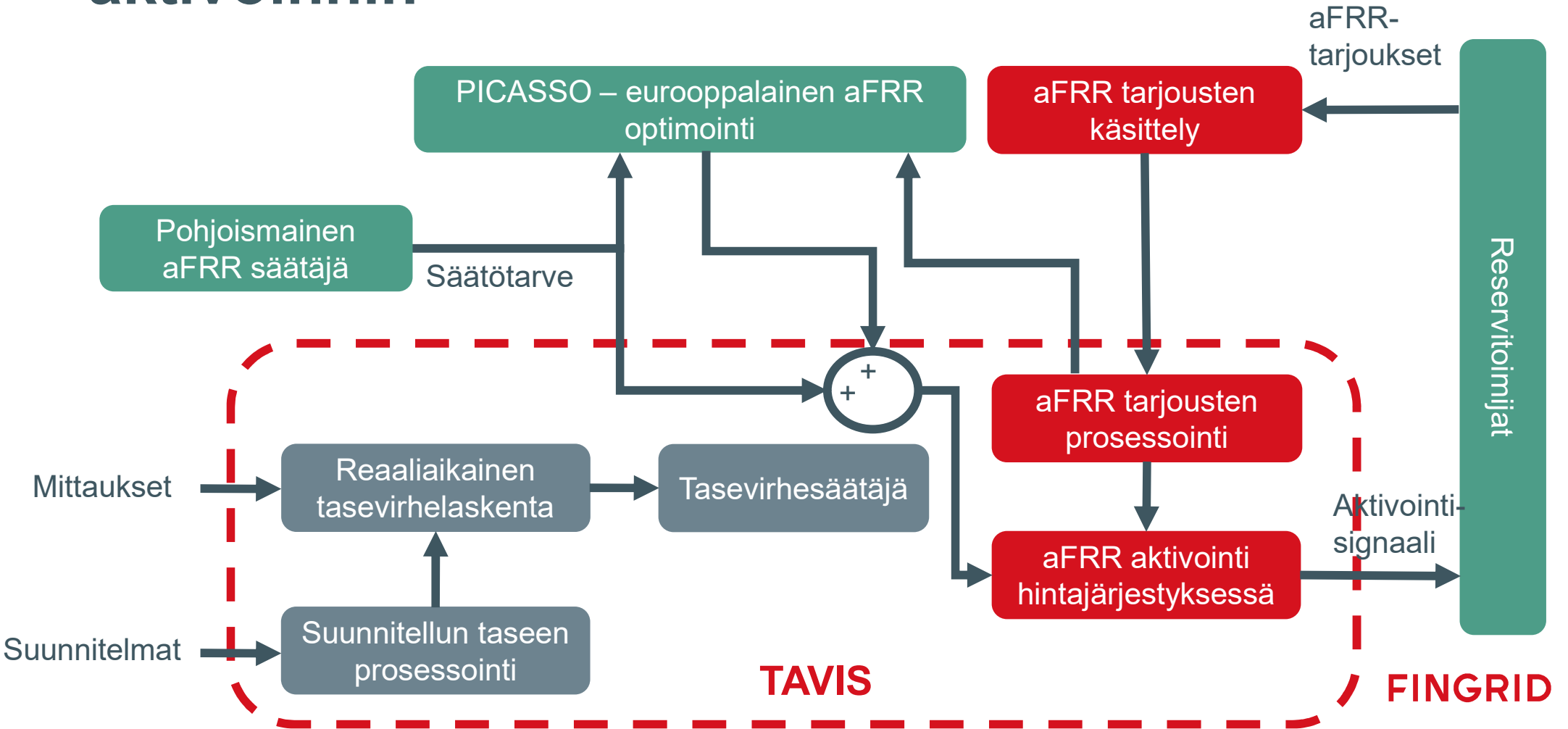
FINGRID

Kansallinen liityntä PICASSOon

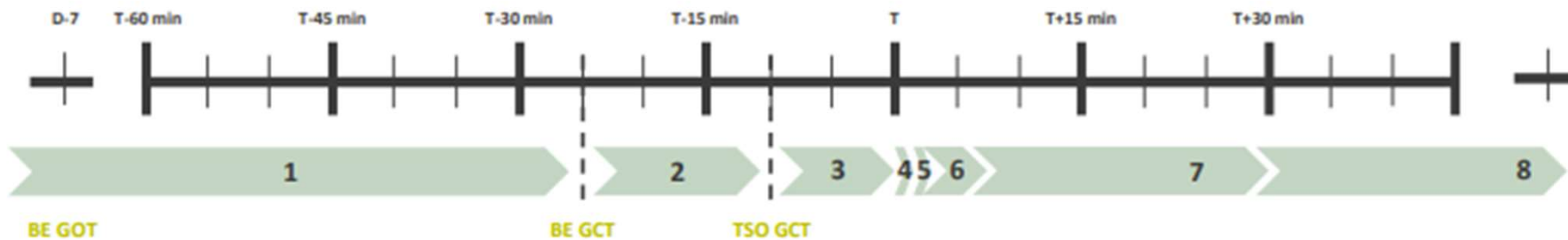
- Perustaa aFRR-energiamarkkinan Suomeen
  - aFRR-energialle hinta, joka tulee osaksi tasepoikkeaman hinnoittelua
  - aFRR-aktivointien jako toimijoille hintajärjestyksessä energiatarjousten perusteella
  - aFRR-energian kaupankäynti rajan yli aukeaa, kun Viro tai Ruotsi liittynyt – ei vielä vuonna 2024
- Nykyisestä aFRR-prosessista säilyy:
  - aFRR-aktivointimäärä määritetään taajuuden perusteella yhteispohjoismaisella säätäjällä
  - Ylläpidetty aFRR-kapasiteetti hankitaan yhteispohjoismaiselta kapasiteettimarkkinalta

Tasevirhesäätäjä TAVIS hoitaa aFRR aktivoinnin

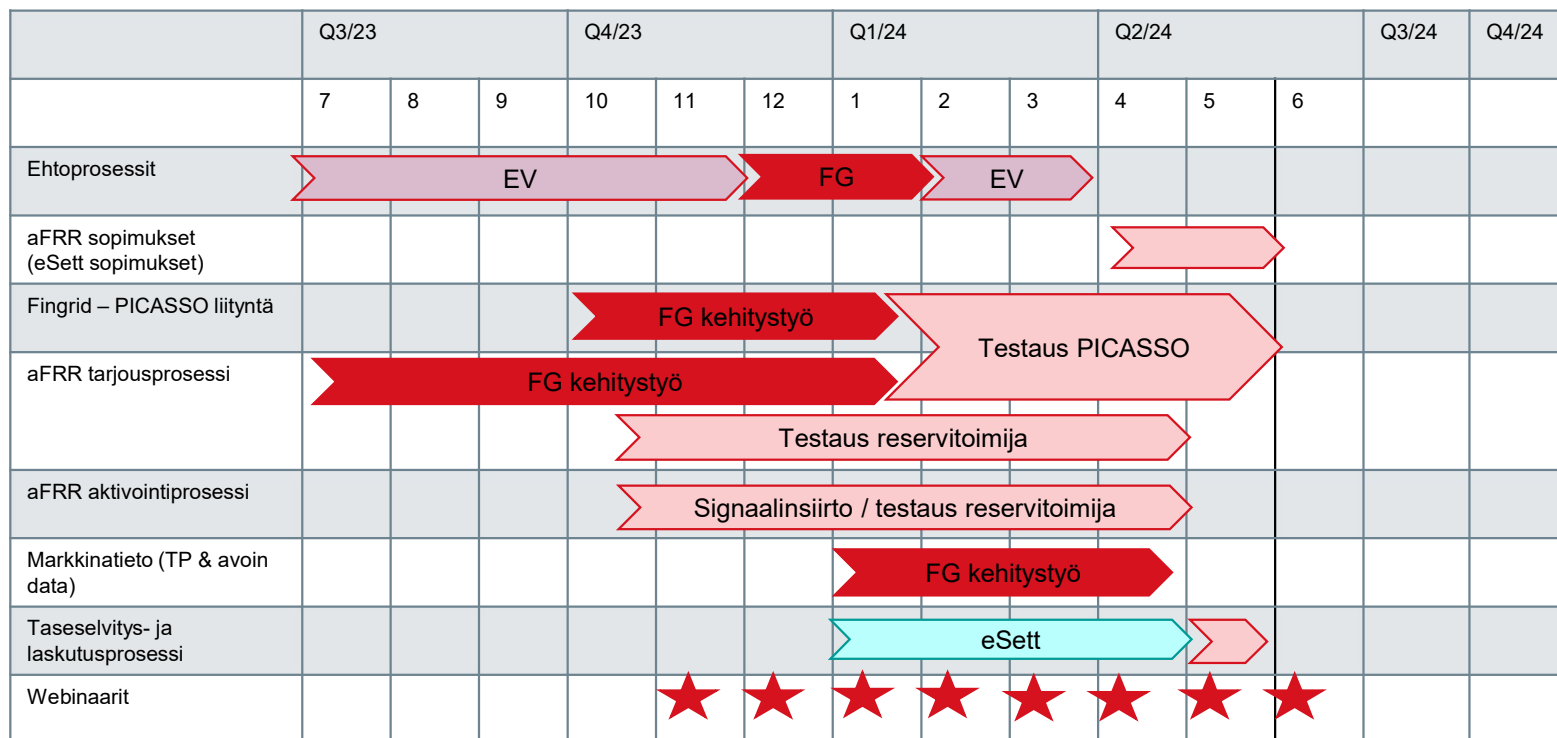
PICASSO-prosessi

1. Reservitoimija lähettää tarjoukset Fingridille Vaksiin
2. Fingrid välittää tarjoukset PICASSO:lle, epäkäytettävät tarjoukset poistetaan tarjouslistalta
3. PICASSOn tarjouskäsittely. Fingrid voi päivittää epäkäytettäviä tarjouksia PICASSOon. Epäkäytettävistä tarjouksista tieto reservitoimijalle Vaksista.
4. PICASSO optimoi aFRR tarjouksia 4 s syklillä
5. Fingrid lähettää aktivointipyynnön toimijalle 4 s syklillä, reaaliaikaisignaali Tasevirhesäätäjältä (TAVIS)
6. Reservitoimija aktivoi aFRR:ää pyyntöjen perusteella, 5 min sisällä
7. Fingrid (ja PICASSO-alusta) julkaisee markkinatietoa transparensiaalustalla ja Fingrid avoimessa datassa
8. Laskutus- ja tasepoikkeamakorjauksen tiedot toimitetaan eSettiin. Reservitoimijan tiedot saatavilla siellä, aFRR energiamarkkinan laskutus tulee eSettiin

Ylätason aikataulu

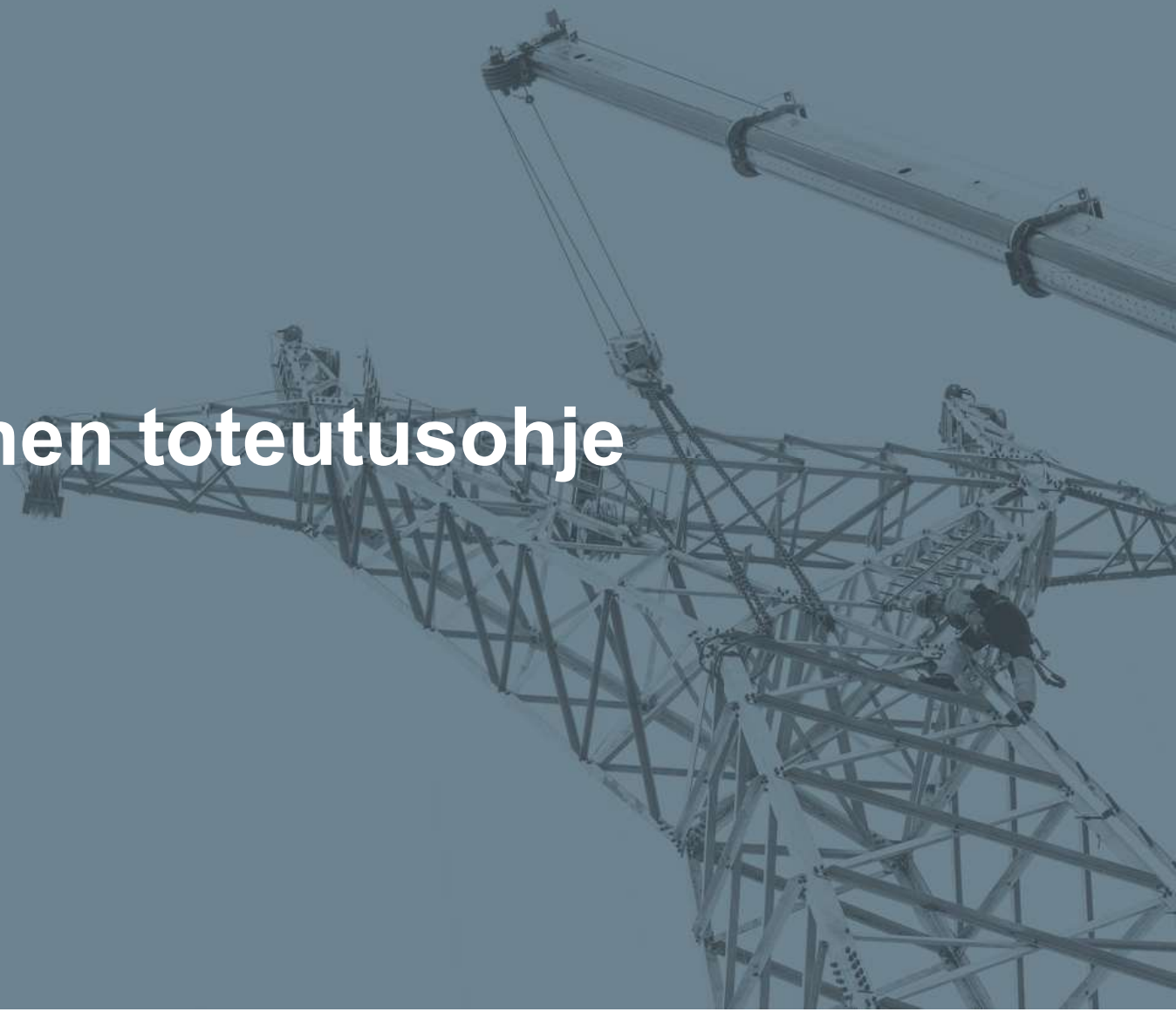

↑
Työpaja 4.10.

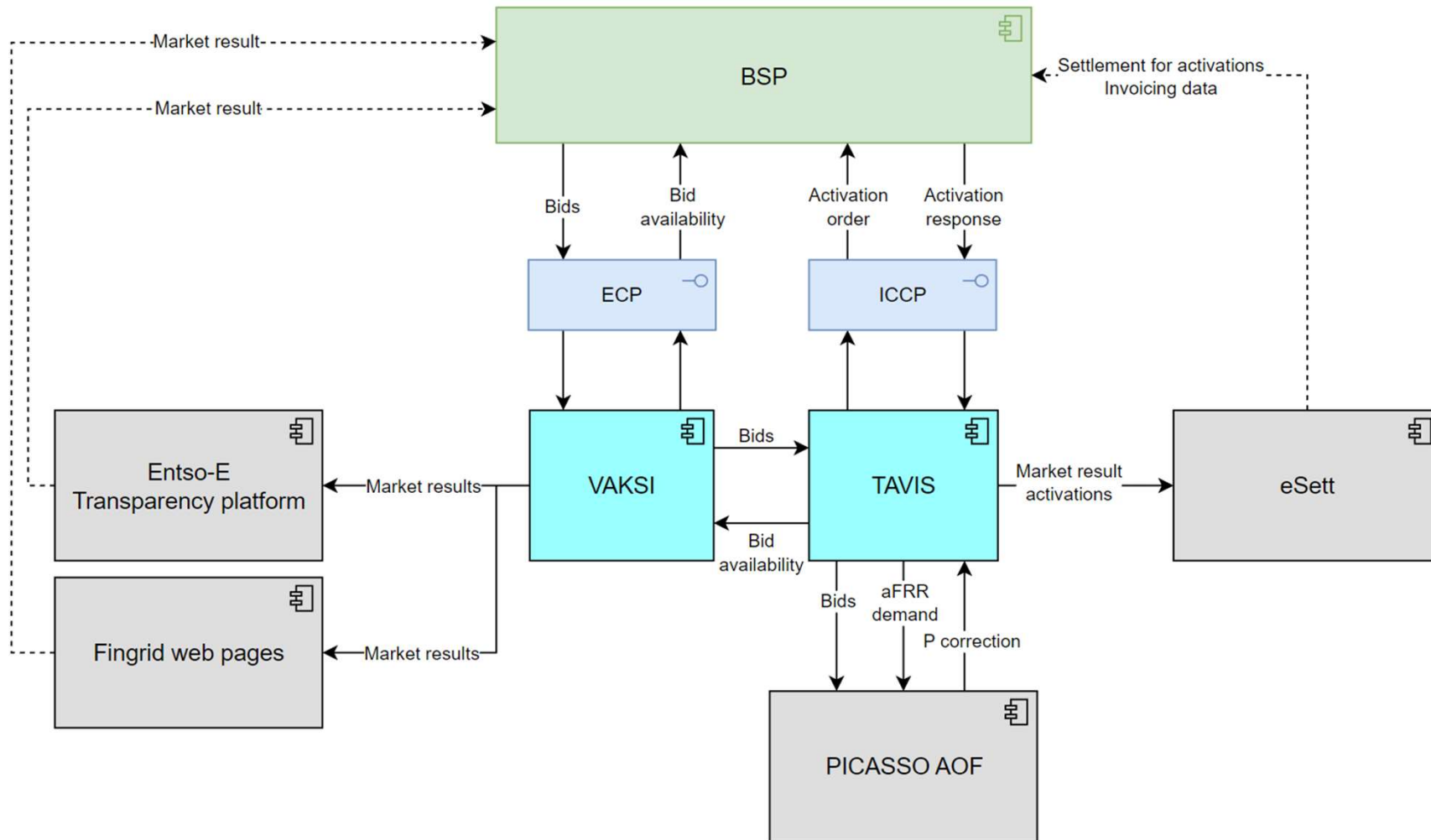
↑
PICASSO-liityntä, alustava
29.5.2024

FINGRID

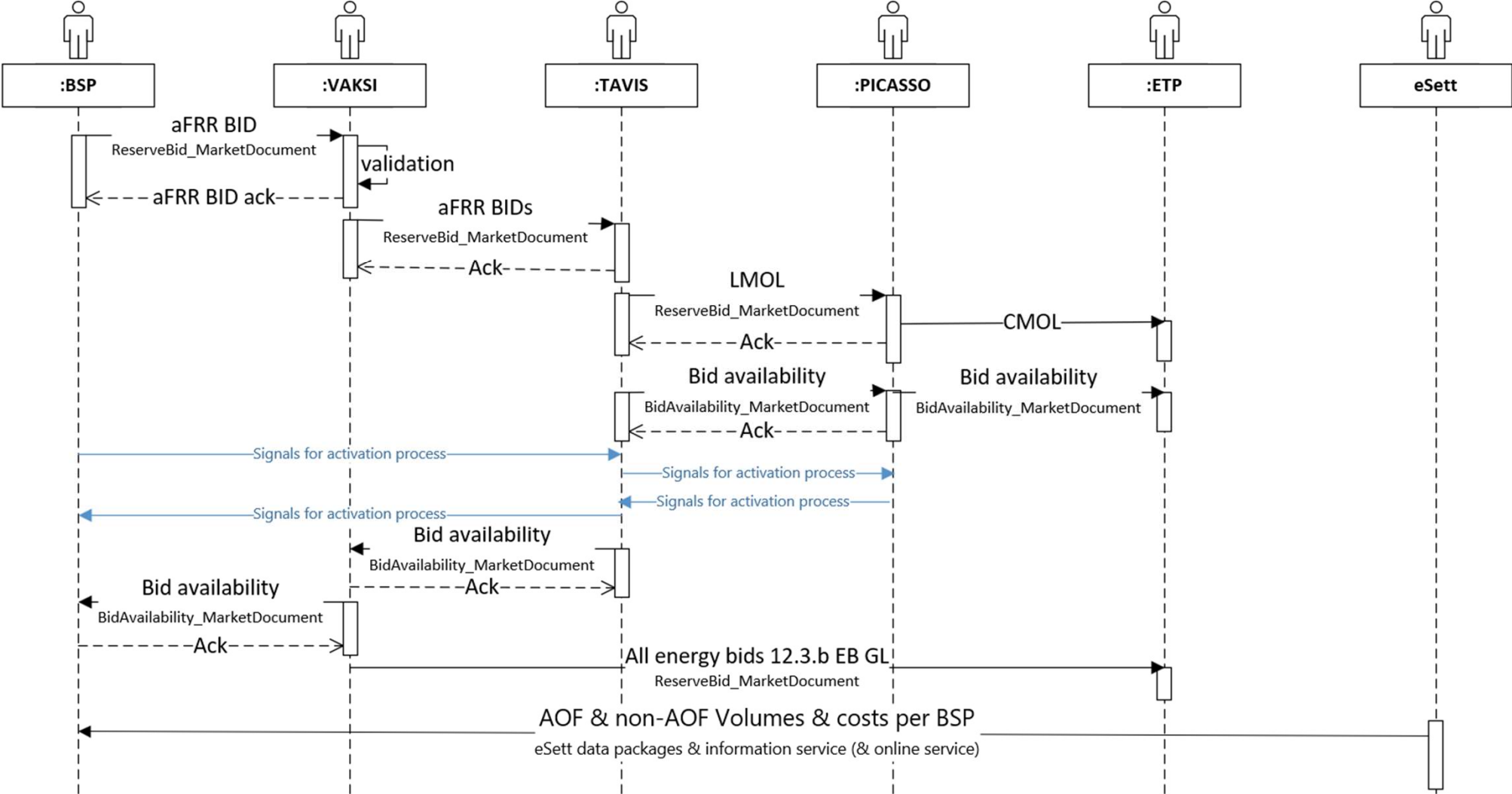
Tekninen toteutusohje

Arkkitehtuuri

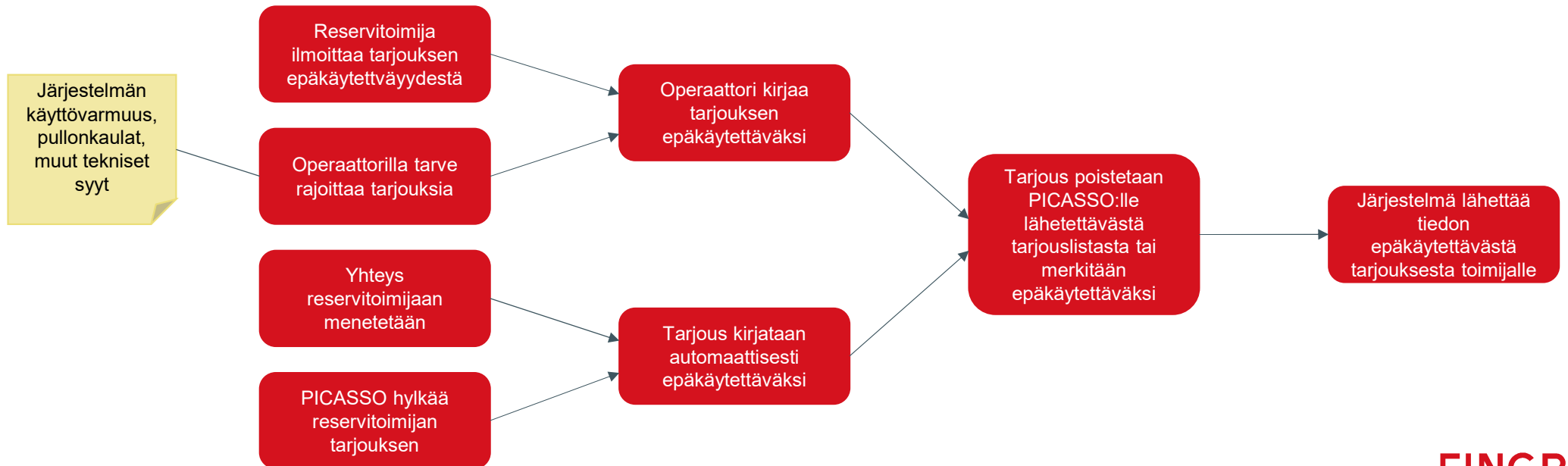

Tiedonvaihto

Tarjousten epäkäytettävyysprosessi

Hyväksytyjen tarjousten epäkäytettävyydestä ilmoitettava Fingridille. Reservitoimija voi perua tarjouksen ennen tarjousikkunan sulkeutumista (T-25 min). Jos tarjous muuttuu epäkäytettäväksi tämän jälkeen, toimijan on välittömästi soitettava Fingridin operaattorille.

Ongelmatilanteet

! Reservitoimija ei voi lähettää tarjouksia ECP:llä

✓ Vaihtoehtoisina lähetystapoina Vaksi Web (tai puhelinsoitto)

! Fingrid menettää PICASSO-yhteyden

✓ Fingrid tekee tarjousvalinnan paikallisesti

! Fingrid menettää yhteyden reservitoimijaan

✓ Reservitoimijan tarjoukset merkataan automaattisesti epäkelvoiksi

FINGRID

Tietosisällöt

Reservitoimijan lähettämät tarjousdokumentit validoidaan Fingridin toimesta. Teknisen validoinnin lisäksi tarjoukset validoidaan alla olevia markkinakohtaisia ehtoja vasten. Jos joku validointisääntö ei täyty, lähetetään reservitoimijalle negatiivinen kuittaussanoma, ja kaikki sanoman tarjoukset hylätään. Kuittaussanoma sisältää virhekoodin sekä tekstin jotka osoittavat mistä hylkäys johtui.

	Go-live PICASSO Suomi
Valuutta	Euro
Maksimi/minimihinta (EUR/MWh)	10 000/-10 000 (odottaa EV vahvistusta)
Hinnan tarkkuus (EUR)	0,01
Minimitarjouskoko (MW)	1
Maksimitarjouskoko (MW)	999 (tekninen raja)
Reservitoimijan portfolioraja	Perustuu hyväksytyyn kapasiteettiin
Tarjouksen tarkkuus (MW)	1
Aktivointisignaali (MW)	Liukuluku
Reservitoimijan aikaresoluutio hinnalle ja määrälle	Tarjouksen voimassaoloaikajakso = 15 min

Tietoformaatit

ECP-kommunikoinnissa aFRR-energiamarkkinalla käytetään muiden markkinoiden tapaan ENTSO-E:n määrittelemiä XML-muotoisia CIM-standardimalleja. Jokaiselle tietosisällölle on määritelty oma skeemansa ja sallitut elementit. Jotta järjestelmien yhteensopivuus voidaan taata, on tärkeää noudattaa oikeita versionumeroita.

	Toimijan tarjouslista	Tarjousten saatavuustieto	Kuittausviestit
XSD	IEC 62325-451-7	IEC 62325-451-n	IEC 62325-451-1
Skeemanimi	reservebiddocument	bidavailabilitydocument	acknowledgementdocument
Versio	7.4	1.1	8.1
URN	urn:iec62325.351:tc57wg16:451-7:reservebiddocument:7:4	urn:iec62325.351:tc57wg16:451-n:bidavailabilitydocument:1:1	urn:iec62325.351:tc57wg16:451-1:acknowledgementdocument:8:1
Määrittely-dokumentaatio	Entso-E Reserve Bid Document	Entso-E Bid Availability Document	Entso-E Acknowledgement Document

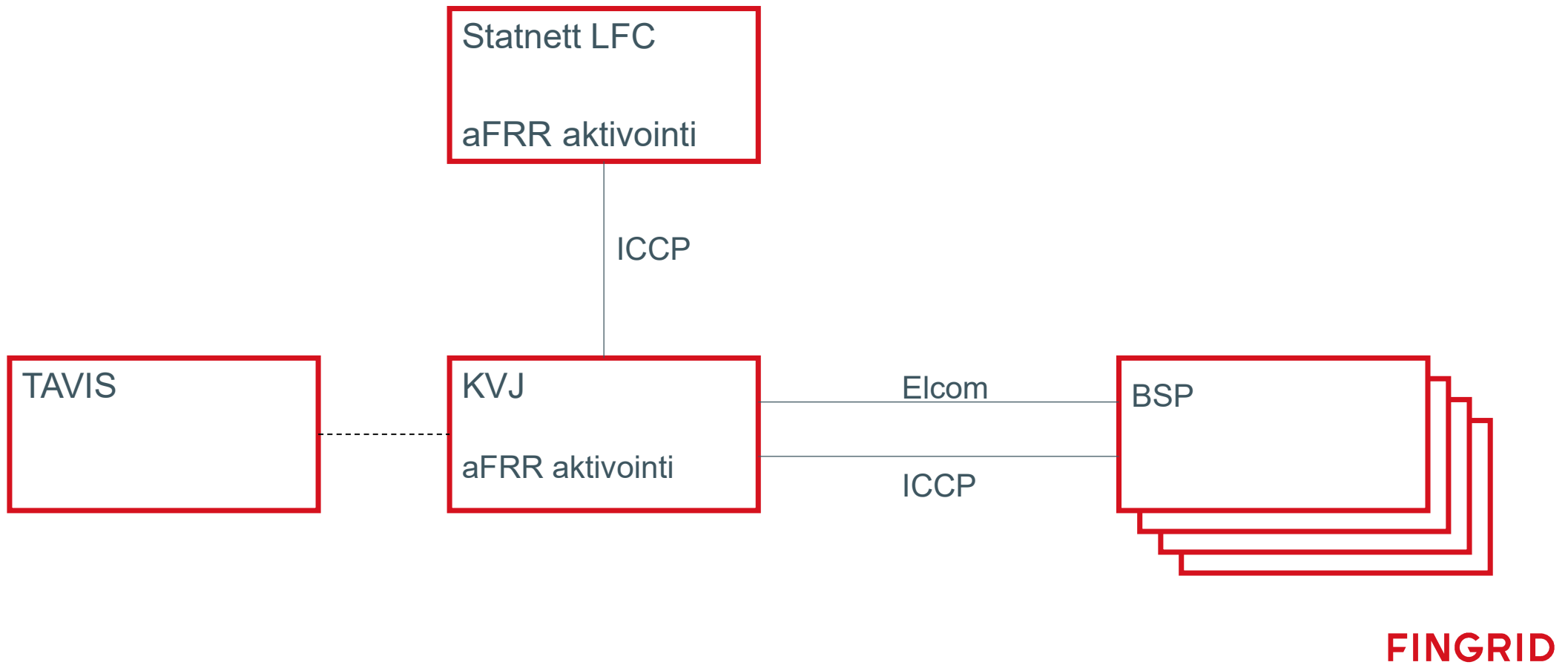
Käyttöönottosuunnitelma

Reaaliaikatiedonsiirron päivittäminen

- Reservitoimittajan reaaliaikatiedonsiirto mahdollistaa osallistumisen aFRR –markkinalle
- Reaaliaikatiedonsiirtoa toimitetaan nykyisessä mallissa Fingridin käytönvalvontajärjestelmään (KVJ), jossa suoritetaan kapasiteettien laskenta ja aktivointisignaalin allokointi
- Siirryttäessä PICASSO:on Fingrid ottaa käyttöön uuden paikallisen laskentajärjestelmän (Load-Frequency Control, LFC), (TAVIS), johon nykyiset signaalit tulee toimittaa KVJ:n sijaan
  - Nykyinen järjestelmä vastaanottaa reaaliaikatietoa käyttäen Elcom tai ICCP yhteyttä, mutta tulevassa TAVIS –järjestelmässä on ainoastaan ICCP tiedonsiirtomahdollisuus
- Reservitoimittaja tarvitsee uutta ICCP yhteyttä varten vapaan ICCP partnerin

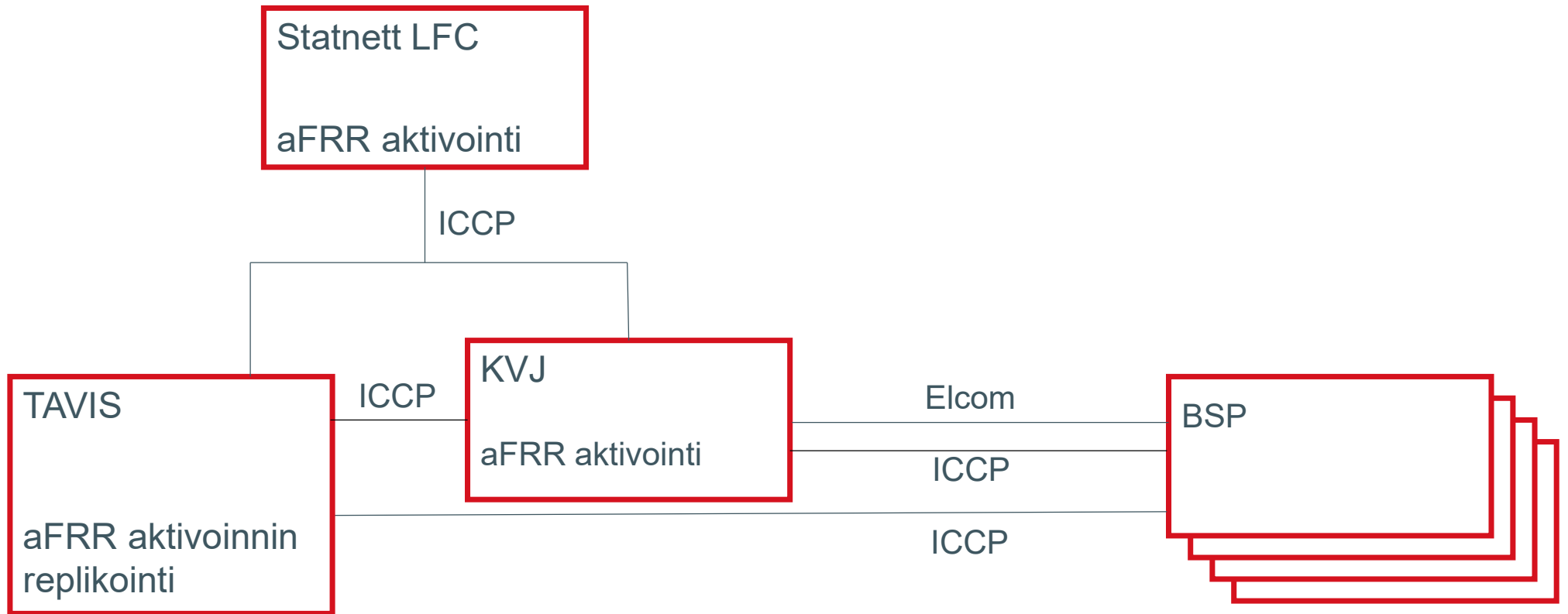
Reaaliaikatiedonsiirto, nykytilanne

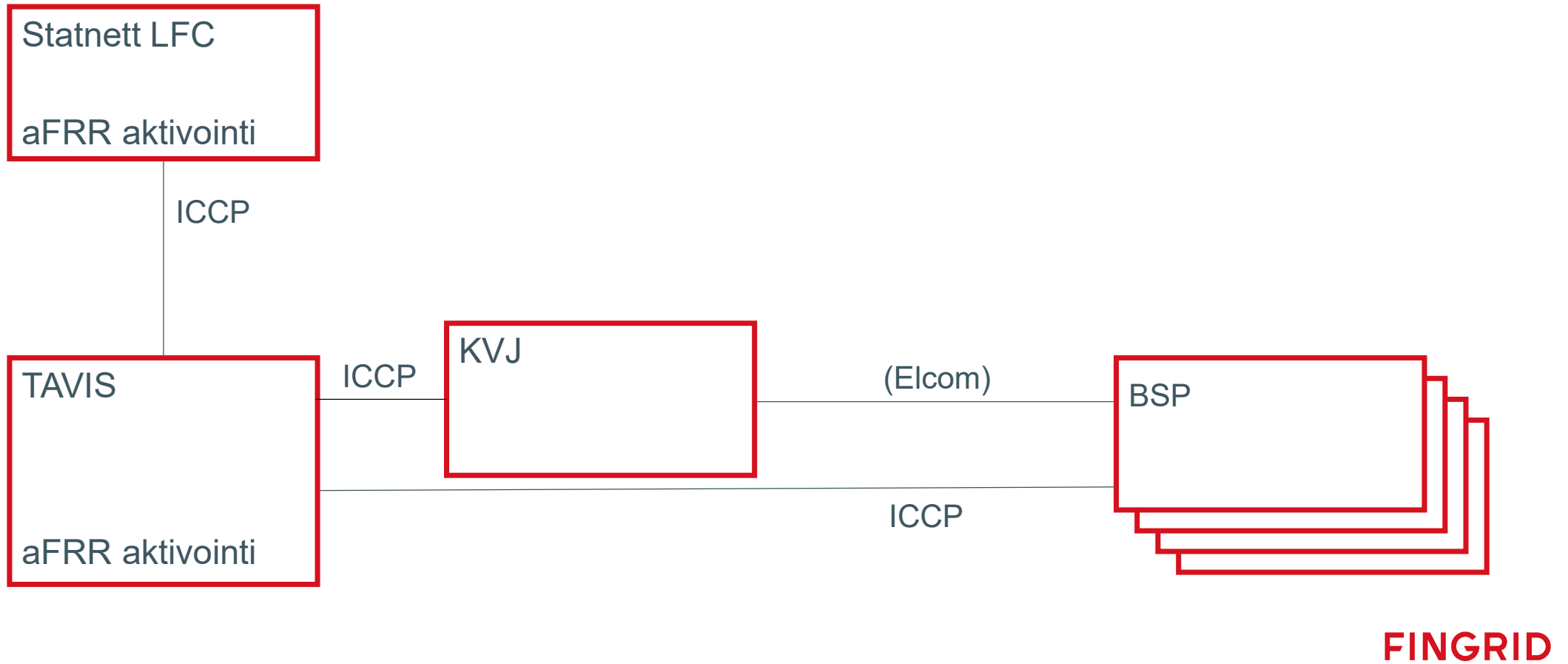
Reaaliaikatiedonsiirron päivittäminen

- Reaaliaikatiedonsiirron päivittäminen suoritetaan ilman katkoa tuotantoympäristössä
  - Fingrid tarjoaa aFRR-aktivointisignaalin luettavaksi nykyisestä KVJ:stä ja uudesta TAVIS – laskentaympäristöstä, jolloin reservitoimijalla on mahdollisuus lukea signaalia kummastakin järjestelmästä siirtymäajan yli
  - Asiakas myös toimittaa tarvittavat reaaliaikatiedot sekä KVJ että TAVIS –järjestelmiin
- Kun uusi reaaliaikatiedonsiirto on testattu TAVIS-järjestelmää vasten, voi toimija kytkeä TAVIS -järjestelmän aFRR-aktivointisignaalin tuotantokäyttöön
  - Tämän jälkeen Fingrid tiedottaa reservitoimijaa kun aFRR-signaalin vaihto KVJ:llä lasketusta signaalista TAVIS-järjestelmällä laskettuun signaaliin suoritetaan
  - Vaihto tapahtuu kevään 2024 FIT/SIT testijaksojen aikana, kuitenkin niin että kaikki toimijat ovat siirtyneet aFRR-reaaliaikatietojen osalta täysimääräisesti TAVIS –järjestelmään huhtikuun 29. päivään mennessä

Reaaliaikatiedonsiirto siirtymäjakso

Reaaliaikatiedonsiirto Go-live

Reaaliaikatiedonsiirron päivittäminen

- Reaaliaikatietoja joita muutos koskee, on yhteensä 8 kappaletta jokaista reservitoimijaa kohden:
  - aFRR-kapasiteetti ylös
  - aFRR-kapasiteetti alas
  - aFRR-aktivoituneen reservin määrä
  - aFRR-hetkellinen pätöteho
  - Aktivointisignaalin takaisinlähetys
  - aFRR-aktivointisignaali (Fingrid lähettää)
  - *aFRR watchdog-signaali* (Fingrid lähettää)
  - *aFRR watchdog-signaalin takaisinlähetys*
- Muutos voidaan luoda katkottomaksi niin että reservitoimija lähettää aFRR -signaaleja sekä KVJ että TAVIS järjestelmiin. Tietoliikenteen katkaisu KVJ –järjestelmään sovitaan yhdessä toimijan kanssa
- Reservitoimija peilaa aFRR watchdog-signaalia Fingridille. Signaali on kasvava kokonaisluku (nollautuu noin 100 000 jälkeen), jota seuraamalla TAVIS tunnistaa tietoliikennekatkon automaattisesti.

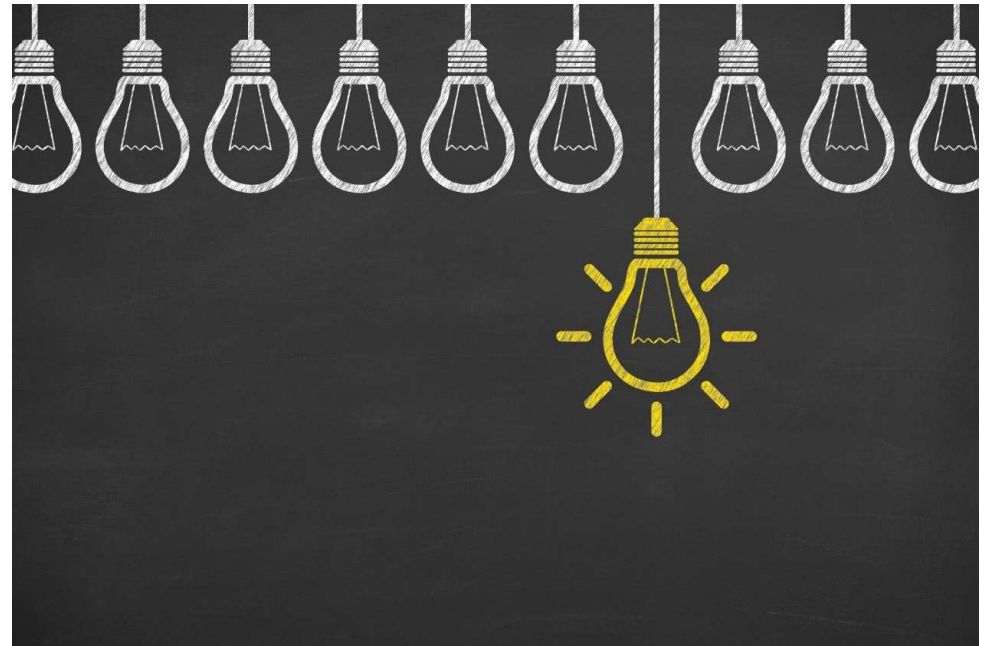
Testausmahdollisuudet

Reservitoimijatestaus

- Reservitoimijoilla on mahdollisuus testata markkinasanomia testi-Vaksia vasten lokakuusta alkaen, jatkuen aina huhtikuun loppuun saakka
- Reservitoimijoilla on mahdollisuus rakentaa ja testata joustavasti tarvittava ICCP-tiedonvaihto Fingridin TAVIS-järjestelmän kanssa jatkuen huhtikuun loppuun saakka
- Keskeinen muuttuja on reservitoimittajien omat arviot järjestelmiensä valmiudesta eri ajankohtina

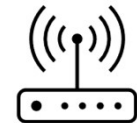

PICASSO liityntätestit

- Kantaverkkoyhtiöiden PICASSO-valmiutta testataan **kolmiportaisella testimenettelyllä**

- **Communication Test (CT)**

- TSO <-> PICASSO reaaliaikayhteyden ja -signaalien testaus
- Testit viedään läpi järjestelmäasiantuntijoiden toimesta

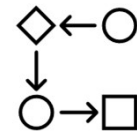
- **Functional (Integration) Test (FIT)**

- Testeihin mukaan myös muut prosessit, markkinaviestirajapinta keskiössä (Non-Real Time Interface)
- Testit viedään läpi järjestelmäasiantuntijoiden toimesta

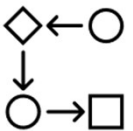
- **Simulation (Integration) Test (SIT)**

- Testeissä käydään läpi End2End-prosessien toimivuus
- Testit viedään läpi tuotantokäytön mukaisilla järjestelmillä ja henkilöstöllä, järjestelmäasiantuntijoiden tuella

Liityntätesteihin osallistumisesta

- Liityntätestit tuovat mahdollisuuden myös koko toimijaketjun kattavaan testaamiseen
  - BSP → Fingrid → PICASSO
- **Communication Test (CT)**
  - Fingrid testaa lähtökohtaisesti itsenäisesti PICASSO:n kanssa
- **Functional (Integration) Test (FIT)**
  - Reservitoimittajille mahdollisuus osallistua, testit sisältävät markkinarajapinnan viestit
  - Käytännössä osallistuminen vaatisi karkeasti yhden/kahden testipäivän valmistelun ja testiresurssien varaamisen
- **Simulation (Integration) Test (SIT)**
  - Fingrid edellyttää reservitoimittajien osallistumista
  - Testien aikana simuloidaan jatkuvaa kaupankäyntiä noin viikon ajan, ajoittuen toukokuun alkuun

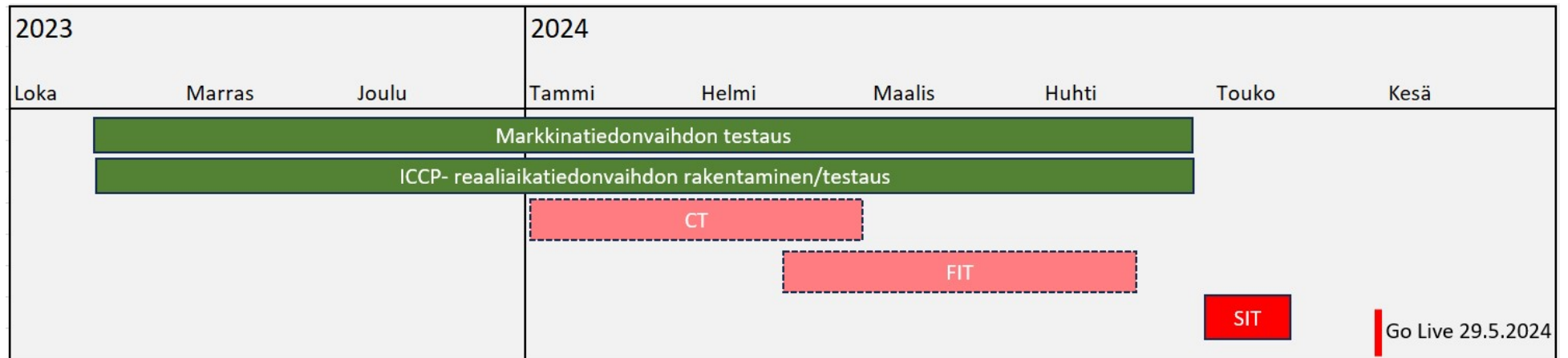
Alustava aikataulu

TESTIVAIHEET

Markkinatiedonvaihdon testaus reservitoimijat <-> testi-VAKSI
ICCP-reaaliaikatiedonvaihdon rakentaminen/testaus reservitoimijat <-> TAVIS
Communication test (CT) vaiheen kesto n. viikko, ajoittuminen tarkentuu syksyllä
Functional integration test (FIT) vaiheen kesto n. 2 viikkoa, ajoittuminen tarkentuu syksyllä
Simulation integration test (SIT) vaiheen aloitus kuukausi ennen Go-Livea ja kesto 2 viikkoa

OSAPUOLET

BSP <-> Fingrid
 BSP <-> Fingrid
 Fingrid <-> PICASSO
 BSP <-> Fingrid <-> PICASSO
 BSP <-> Fingrid <-> PICASSO

Seuraavat askeleet

Etenemisen seuranta 4.10.2023	Fingrid valmius		Toimijoiden testien / toteutuksen tilanne	
	Valmius	DL	Valmistuminen	DL
Ehtoprosessit ja sitä seuraava sopimuspäivitys	Prosessi käynnissä	1.4.2024	0/11	29.5.2024
Reaaliaikaisignaalien siirto uuteen järjestelmään	On		Käynnissä: 0/11 Valmis: 0/11	29.4.2024
aFRR-tarjousprosessin testaus	On		Käynnissä: 0/11 Valmis: 0/11	29.4.2024
PICASSO Connectivity test	Ei, suunnittelu käynnissä	1.1.2024	Fingrid: 0/xx	29.4.2024
PICASSO Functional Intergration Test	Ei, implementointi käynnissä	1.3.2024	Fingrid: 0/xx	29.4.2024
PICASSO Simulation Integration test	Ei, suunnittelu käynnissä	29.4.2024	Fingrid: 0/xx Toimijat: 0/11	29.5.2024
Taseselvitys- ja laskutusprosessi	Ei, suunnittelu käynnissä	29.4.2024	0/11	29.5.2024

Lisätietoa

- Kuukausiwebinaarit: [PICASSO - Fingrid](#) (alisivu webinaarit)
- Fingridin PICASSO-sivut: [PICASSO - Fingrid](#) (mm. linkki implementointiohjeeseen)
- Laskutusinformaatiota (mFRR laskutuksen käyttöönotosta):
  - BSP mallin projektisivu: <https://www.esett.com/projects/balancing-service-provider-model/>
  - BSP mallin käyttöönottosuunnitelma: https://www.esett.com/app/uploads/2023/07/eSett_BSP_model_plan_05_07_2023.pdf
  - BSP:n sopimukset eSettin kanssa: <https://www.esett.com/agreements-fees-bsp/>
  - eSett Handbook: <https://www.esett.com/handbook/>
  - Tietoa datapaketeista ja Information Servicestä: <https://www.esett.com/customers/data-communications/>
- Fingridin ECP-ohje: [ECP-sanomaliikenne](#)
- Tiedonvaihto-ohje: [Reservikaupankäynti ja tiedonvaihto](#)

Yhteystiedot

- Projektipäällikkö: Tuomas Mattila
- Implementointiohje ja markkinatiedonvaihto: Ilkka Hulkko
- Reaaliakatiedonvaihdon siirto: Joonas Muikku
- Testaus: Joni Aalto

etunimi.sukunimi@fingrid.fi

FINGRID

Kiitos!

Seuraava kuukausiwebinaari 9.11.

Fingrid Oyj

Läkkisepäntie 21

00620 Helsinki

PL 530, 00101 Helsinki

Puh. 030 395 5000

Fax. 030 395 5196

FINGRID